

НОВ БЪЛГАРСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Департамент Дизайн и архитектура

Дисертант ас. Яна Стефанова Василева

**„ПРИЛОЖЕНИЕ НА ГРАФИЧНИЯ ДИЗАЙН ЗА НУЖДИТЕ НА МОДНАТА
ИНДУСТРИЯ”**

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд за присъждане на научна
и образователна степен „доктор”

Научен ръководител:

доц. Емилия Панайотова

Научно жури:

проф. Тодор Варджиев

доц. д-р Живка Бушева

доц. д. изк. Незабравка Иванова

доц. д-р Борис Сергинов

доц. Елена Тодорова

УВОД

По време на моята преподавателска практика в модул „Мода“, към департамент „Дизайн и архитектура“ на Нов български университет имах възможността да се докосна до произведенията на модния дизайн. Това ме подтикна да проуча съвременните модни течения и да опозная в по-голяма дълбочина творчеството на световните модни дизайнери. Така стигнах до нови интересни заключения, които ме провокираха да проведа това проучване и да изследвам приложението на графичния дизайн в модната индустрия.

Техниките, материалите и целият творчески процес при създаването на модните облекла - от първите щрихи до цялостната изработка на модния артикул, дълбоко ме впечатлиха. Като специалист в областта на графичния дизайн за мен беше любопитно, да изследвам до каква степен графичното проектиране е навлязло в модната индустрия и с какви проблеми се занимава. В резултат от това проучване, стигнах до извода, че постепенно се е оформила една симбиоза между графичния и модния дизайн, която все още не е изследвана. Най-голямо присъствие на графичния дизайн се усеща в областта на рекламата. Голяма част от продуктите на графичния дизайн са подчинени на нуждите на модната индустрия и допринасят за оформянето на цялостния облик на модните артикули. Водещите търговски марки разполагат с рекламни отдели, които разработват визиите за новите модни колекции, съобразно съвременните вкусове, схващания и предпочитания.

Целта на настоящата дисертация е цялостното разглеждане на приложението на графичния дизайн в модата. Постигането на целта се осигурява чрез разглеждането на следните проблеми:

- 1.1 Изследване на изразните средства на графичния дизайн в модната корпоративна реклама.
- 1.2 Участие на графичния дизайн в изграждане на модна скица.

- 1.3 Приложение на специализиран софтуер в текстилната индустрия.
- 1.4 Съвременни технологии за печат върху текстил.
- 1.5 Използване на програмни продукти за графичен дизайн на модно портфолио.
- 1.6 Алтернативни направления в модата и графични техники.

Основната теза е обособяване на симбиоза между графичния дизайн и модата. Тъй като съвременната модна индустрия се формира под въздействието на новите тенденции, големите производители прибягват до услугите на рекламни агенции, които да изградят имиджа и визията на модните марки. Изискванията и потребностите на потребителите налагат адекватно поднасяне продукцията на модната индустрия на пазара. В този смисъл изразните средства на графичния дизайн играят важна роля за лансиране и утвърждаване на модните марки.

Тезата е онагледена с цветни приложения, които поясняват представените факти и доказват изложението. Определени части от дисертационния труд са били изнесени на престижни научни форуми и са дискутирани от различни специалисти в областта. Проведени са консултации с български производители на модни облекла. Проблемите засегнати в дисертационния труд са обсъдени с участниците в редица световни модни изложения. Извадки от дисертацията са публикувани в специализирани издания в страната и чужбина.

Постигнатите резултати представляват интерес както за обучаващите се студенти така и за активно действащите графични и модни дизайнери.

ГЛАВА I

Графичният дизайн в модната индустрия

Неоспорими са достойнствата на продуктите, създадени с изразните средства на графичния дизайн. Неговата способност графично да пресъздава идеите и да предава посланията на художниците подпомага асимилирането на техните идеи от потребителите. Изразните средства на този вид изкуство са сведени до съчетаване на творческата мисъл и компютърните умения на дизайнерите, работещи в тази област, които се развиват много динамично. В услуга на дизайнерите непрекъснато се разработват нови софтуерни продукти, чиято цел е да ги подпомогне в техните творчески търсения. Същевременно възпроизвеждащите технически средства подобряват своето качество и дават още по-големи възможности за графичното реализиране на създадените проекти. Двуймерните компютърни програми намират все по-голямо приложение в модния дизайн, като се използват за графичното проектиране както на рекламни материали така и в проектирането на скици, десени, щампи, портфолио и други. По този начин палитрата на младите художници става все по-богата и дава нови възможности за експериментиране с различни материали, техники и изразни средства.

Компютърните програми Photoshop, Illustrator, Indesign на американската компания Adobe се използват широко при проектиране на печатна реклама. Изброените продукти са предназначени за графичен дизайн и се използват от милиони дизайнери по света. Работната среда е създадена от дизайнери за дизайнери, което значително допринася за подобряване креативността на потребителите. За да удовлетвори желанията на своите клиенти Adobe непрекъснато разработва нови версии на своите продукти. Обновяването на интерфейса, внасянето на допълнителни инструменти, усъвършенстването на командите повишава функционалността на програмите. Нововъведенията

стимулират художниците да изпробват максимално възможностите на софтуера при проектиране на двуизмерна компютърна графика.

1.1 Изразни средства на графичния дизайн в модната корпоративна идентичност

Приложението на графичния дизайн в модата има различни проявления, но най-силно е неговото присъствие в областта на корпоративната реклама. Основното предназначение на всички видове реклама е да подпомага избора на потребителите относно продукт или услуга. Тя е форма на масова комуникация, която играе важна роля при осъществяването на продажбите и участва в изграждането на имиджа на дадена компания. Рекламата има за цел да привлече общественото внимание и да го концентрира върху определен продукт, като в същото време въздейства на потребителите и тяхната покупателна способност.

Излизането на нова модна колекция на пазара е съпътствано с масивна рекламна кампания, която има за задача да представи на потребителите новите артикули на марката. Всяка г. производителите на облекла инвестират милиони за външна реклама - билбордове, плакати и постери, без които лансирането на новата продукция би била затруднена. Силната конкуренция на пазара принуждава производителите да търсят различни форми на изява.

Силата и внушението на графичния дизайн не се изразява само във външната реклама. Голямо въздействие върху клиентите може да се постигне и чрез корпоративната реклама.

Художествената изработка на логото на дадена марка е от изключително значение за успешната ѝ реализация. Потребителите са свикнали да асоциират определен производител на дрехи с неговия запазен знак - лого. В този смисъл

успешното лансиране на даден бранд до известна степен зависи и от символиката, която внушава неговия запазен знак.

1.2 Графичен дизайн на модната скица

Навлизането на графичния дизайн в творчеството на съвременните модни дизайнери се отразява върху развитието на модната скица. Много дизайнери използват компютърен софтуер при проектирането на своите модели и работят с програми за графичен дизайн при проектирането на модните си скици. Съвременните технологии предоставят необятни възможности и провокират към експериментиране с различни техники и материали.

Някои модни дизайнери комбинират векторни и растерни елементи със сканирани свои скици, докато други предпочитат да допълват своите рисунки с двуизмерни и тримерни обекти. Някои автори използват колажната техника като сканират различни обекти и ги обработват компютърно. Програмите за графичен дизайн предлагат различни филтри и текстури, които подлежат на модификации. Трасирането на сканирани изображения също е често срещана техника. Не е малък броят на модните дизайнери, които предпочитат да рисуват своите скици с таблет и да използват различни четки и фактури. Навлизането на компютърните програми за графичен дизайн неизбежно се отразява върху стила на работа на съвременните модни дизайнери и предопределя развитието на нови комбинирани техники.

Компютърните програми за графичен дизайн дават възможност за проектиране на модни скици и илюстрации. Програмите Photoshop и Illustrator, предназначени за обработка на растерни и векторни изображения, се използват широко в рекламната графика и намират приложение и в модния дизайн. Все повече дизайнери създават модните си скици и илюстрации на компютър, като комбинират функциите на Photoshop и Illustrator.

Тези програми могат да бъдат използвани и в процеса на изчертаване на кройки и технически скици, както и при проектирането на десени и щампи, които чрез техниките за дигитален печат могат директно да бъдат възпроизведени върху всякакви тъкани. Специализираната литература разглежда проблемите и техниките за работа с програмите и предоставя различни съвети и уроци, адаптирани към нуждите на модните дизайнери.

Съвременната модна илюстрация се развива с бързи темпове и излиза от рамките на традиционните техники. Възможностите на компютърния софтуер и навлизането на различни устройства, като таблети, скенери, цифрови фотоапарати и др, в творческия процес на дизайнерите оставя своя отпечатък върху развитието на модната скица. Много дизайнери съчетават дизайнерското си мислене с компютърни умения при реализацията на модните си скици. В изразни средства се превръщат двуизмерните компютърни програми, което неизбежно се отразява върху стила на работа и довежда до обособяване нови тенденции в модната илюстрация.

1.3 Специализиран софтуер в текстилната индустрия

Компютърният софтуер и новите техники за печат върху текстил разкриват необятни възможности пред дизайнерите и подпомагат реализацията на техните идеи. Двуизмерните компютърни програми и таблетните устройства ги улесняват в тяхната работа, което довежда до навлизане на дигиталните технологии и в текстила. Много модни дизайнери разработват десените за своите модели директно на компютър, като си служат с програмите за графичен дизайн. Това неизменно се отразява върху техния стил на работа и променя цялостния облик на текстилния дизайн. От друга страна съвременните техники за печат върху текстил предоставят възможност за директен дигитален печат върху платове в различен размер и цветове.

Приложението на графичния дизайн в текстилната индустрия може да бъде проследено в творчеството на множество съвременни дизайнери. Повлияни от стилистиката, характерна за рекламната графика, в техните идейни проекти се забелязват стилизация на формата и яснота на контура, характерни за приложната графика и плаката. От друга страна двуизмерните компютърни програми за графичен дизайн предоставят възможност за директно проектиране на щампи и десени. В интернет са публикувани широк асортимент от приложения, които могат да се инсталират допълнително към основния пакет на програмите. Това подпомага дизайнерите в тяхната работа, като дава възможност за различни експерименти и изследвания. Авторските десени, изградени с изразните средства на компютърната графика, изобилстват от векторни и растерни изображения, текстури, четки, филтри. На разположение на дизайнерите са разнообразните ефекти и възможности за фотокорекции, които обогатяват палитрата на всеки художник. Изразните средства на графичния дизайн и модната индустрия са тясно свързани и тяхното взаимно приложение предстои да се разширява.

1.4. Съвременни печатни технологии за печат върху текстил

Развитието на съвременните компютърни програми подпомага модните дизайнери в тяхната проектантска работа и благоприятства бързото и лесно тиражиране на графичните им проекти върху текстил. От друга страна иновативните печатни технологии предлагат бързо и евтино отпечатване в неограничени количества върху платове с различна структура и цвят.

Тъй като съвременните модни дизайнери разработват своите графични проекти за щампи и десени директно на компютър, програмите за графичен дизайн намират широко приложение в текстилната индустрия и се превръщат в основен инструмент за създаване на щампи и десени. По настоящем печатната технология предлага няколко вида печат върху текстил - дигитален печат, сито печат,

трансферен печат и сублимационен печат, които се извършват чрез директен пренос на данни от компютъра към принтерното устройство. Това значително подобрява работата на модните дизайнери, защото е предпоставка за по-бързото и лесно възпроизвеждане на графичните им проекти.

Най-новото поколение текстилни принтери предлагат възможност за директен дигитален печат на сканирани изображения върху готови изделия и мостри в реален мащаб. При тази технология от изключително значение за яркостта на цветовете при печат е високата резолюция на възпроизвежданото изображение. Задължително условие за постигане на високо качество при печат е предварителното калибриране на мониторите на компютрите, на които се създават графичните проекти, и настройването им към машината за печат. По този начин се постига яснота на всички видими детайли, включително нишките на текстила. Благодарение на тази технология се постига по-добра разработка в тъмните области и запазване на детайлите в ярко белия текстил. Тази техника е изключително подходяща за шамповане на тениски, фирмени и работни облекла, защото текстилните принтери предлагат по-малка площ на отпечатване, която се компенсира от високо качество на изображението.

1.5 Използване на програмни продукти за графичен дизайн на модно портфолио

Приложението на графичния дизайн в модната индустрия се проявява и в графичното проектиране на модно портфолио. Програмите за графичен дизайн Adobe Photoshop, Illustrator, InDesign се използват широко при графичното проектиране на модно портфолио.

Специализираният компютърен софтуер също намира своето приложение в графичното проектиране на модно портфолио, тъй като обединява в себе си опциите, командите и функциите на програмите Adobe Photoshop, Illustrator,

InDesign и е по-лесен и удобен за ползване. Все повече модни дизайнери предпочитат да ползват специализирани двуизмерни компютърни програми при графичното проектиране на своето портфолио. Значително опростеният интерфейс, богатите библиотеки с векторни шаблони на различни дрехи и аксесоари, разнообразието от растерни текстури и десени значително подобряват работата на модните дизайнери. Специализираните програми разполагат с готови графични макети за модно портфолио, които са предоставени за свободно ползване. Готовите шаблони са съобразени със задължителните изискванията на производителите и дават възможност за поместване на модна рисунка, техническа скица и кройка. Техническото описание на кройките се извършва чрез специални вградени библиотеки, които разполагат с база данни на размери. Цялостният графичен дизайн на модното портфолио се извършва директно в програмата без да е необходимо комбиниране и обработка на файлове в други компютърни програми. Това облекчава дизайнерите и подобрява тяхната работа.

Изводи и обобщения към Първа глава

Необходимостта да бъдат проучени и детайлно описани аспектите на графичния дизайн в модната индустрия налага обстойното разглеждане на приложението на графичния дизайн в модния корпоративен дизайн. Описана е хронологията в развитието на логото на конкретни модни марки, и са проследени психологическите ефекти върху потребителя. Направена е съпоставка между дизайна на различни запазени знаци, за да бъде анализирана взаимовръзката между дизайна на логото и цялостната линия на брандовете. Проследен е целият тотал дизайн на определени модни марки, с цел да бъде изследвано приложението на запазения знак в изграждането визията на брандовете. Представени са различни рекламни материали в модната индустрия и ролята, която те изпълняват за популяризирането на моделите от колекциите

Засегната е темата за приложението на графичния дизайн в развитието на съвременната модна скица като са потърсени примери, които най-точно илюстрират съвременните тенденции в модната илюстрация. Посочени са възможностите на различните софтуерни продукти, разработени с цел да подпомагат модните дизайнери по време на тяхната работа. Подробно са описани различните графични техники и материали, които се използват за отпечатване върху тъкани. Това включва и обстойното изследване на новостите в тази сфера и приложението, което дизайнерите им дават в своите модни колекции.

ГЛАВА II

Портфолио за мода

Независимо дали се обучава в университет, търси работа или работи на свободна практика, модният дизайнер се нуждае от портфолио, за да представя своите произведения. Портфолиото е мощен инструмент за презентиране и най-добрата автобиография. Визуалната комуникация е от изключително значение в света на модата. Първото впечатление от колекцията, поместена в портфолиото, е изключително важно, затова е желателно в него да бъдат поместени и представени най-силните страни и способности на дизайнера. Фокусът трябва да бъде поставен върху развитието на творческата работа, графичното оформление и правилния подбор на поместените модели. Освен на хартиен носител, дизайнерите могат да сканират модното си портфолио, да го запишат на диск и да го представят на своите клиенти. Много дизайнери публикуват дигитално портфолио на личните си профили в интернет или създават уебсайтове, където поместват своите автобиографии и разработки. Целта е постигната – тяхната работа се популяризира и става публично достояние.

2.1 Предназначение

В съвременната модна индустрия представянето на портфолио е задължително изискване преди реализирането на всяка нова колекция. Модното портфолио съдържа най-важната техническа информация, необходима за създаването на новите модели. След излизането от производство на дадена колекция, новата продукция се заснема и помещава в рекламен каталог, който представя дрехите на пазара.

Големите производители на облекла работят съвместно с графични дизайнери или се доверяват на дизайнерски бюра, които да разработят визията на новите рекламни каталози преди пускането на новата продукция на пазара. В не малък брой компании главните модни дизайнери участват в създаването му или създават дизайна на рекламните каталози. Ролята на графичния дизайн е да представи в най-добра светлина колекциите и да подпомогне тяхното лансиране на пазара. Добрият графичен дизайн на модно портфолио е от изключителна важност за доброто представяне на новите колекции.

2.2 Етапи при проектиране на портфолио за мода

Графичното проектиране на модно портфолио изисква прецизна организация и правилен подход при подбора на материалите, които ще бъдат поместени в него. Подходящото структуриране на съдържанието и правилният избор на изразните средства са ключови фактори за успешното реализиране на идейния проект на дизайнера. Етапите на проектиране са сведени до три стъпки: създаване на идеен проект, проектиране на графичен проект, който след като бъде одобрен се реализира в материал.

Идейният проект на графичното портфолио е тясно свързан с цялостното оформление на модната колекция. По мои наблюдения студентите по моден дизайн допускат грешка като създават модното си портфолио едва след като са приключили с реализацията на своята модна колекция. Това създава предпоставка

за разграничаване между дизайна на дрехите и портфолиото, и води до стилови различия. Най-добрият вариант при проектирането на портфолио е това да става успоредно с реализацията на модната колекция. Идейният проект е добре да бъде смислово обвързан с темата на колекцията и да включва елементи от дизайна на дрехите. За по-голямо улеснение идейният проект може да се реализира на хартиен носител под формата на миниатюрен макет. При портфолио с нестандартна форма създаването на макета е препоръчителен етап от работата на дизайнера, тъй като служи за ориентир при подредбата на съдържанието и дава възможност да се проследи последователността на страниците. Макетът позволява да се създадат множество разгъвки, щанци или да се имитира триизмерна форма. Ако в колекцията е застъпена определена концепция, тя може да бъде вложена в портфолиото и то да придобие нестандартна форма. Поместването във футляр или кутия също е уместно решение, особено когато те са облицовани с платове от колекцията. Разбира се подходът може да бъде разнообразен и външната форма да бъде изцяло видоизменена, но основните елементи на портфолиото - кориците и книжното тяло е желателно да бъдат запазени.

2.3 Графично проектиране на портфолио за мода

Модният дизайнер може да избере в каква степен да използва възможностите на компютъра при реализацията на своето портфолио. Широкият спектър от възможности, които предоставят компютърните програми, би могъл да бъде приложен в различните етапи на работа в творческия процес. Линията, формата, цветът, силуетът, текстурата, които са част от градивните елементи на портфолиото, могат да бъдат манипулирани в специализирания софтуер. Основната комуникация в модното портфолио е визуална, което налага прецизна обработка на илюстративния материал, поместен в неговото съдържание. Компютърният софтуер може да бъде приложен в сглобяването и изграждането на цялостната визия на портфолиото.

Графичното проектиране на портфолиото в компютърните програми предоставя необятни възможности. Всяко двуизмерно изображение - рисунка, скица, снимка, цветна мостра от плат, мостра от прежда и пр., може да бъде сканирано и поместено в портфолиото. Триизмерни обекти също могат да бъдат поставени в съдържанието след заснемане с дигитална камера или фотоапарат. Някои дизайнери работят с таблети или ползват компютърната мишка, за да създават оригинални дигитални изображения директно в компютъра. В зависимост от своята идея, дизайнерите могат да подчинят възможностите на компютърните програми и да използват компютъра като мощно средство за създаване на изображения.

Всички компютърни софтуери предоставят възможност за премахване на цвета, коригиране на тоналността, засилване на контраста и променяне на цветните палитри. Почистването на определени области и изтриването на нежелани части от изображението могат да се приложат в повечето двуизмерни компютърни програми. Предимствата са неизброими - всяко изображение може да бъде преоцветявано, разтягано, изрязвано и поставяно в различна визуална среда. Това подпомага структурирането на композицията и обогатяването на сюжета с допълнителни изображения, които допълват цялостната картина и създават разнообразна визуална среда за поместване на моделите.

Изводи и обобщения към Втора глава

Във втора глава на дисертационния труд е разгледан проблема за симбиозата между приложната графика и модният дизайн, като са описани етапите на създаване на модно портфолио и графичното му изпълнение. Несъмнено това е една от възловите точки в представянето на всеки моден дизайнер и е от изключителна важност за поднасянето на неговите модели пред публиката. Проектирането на модно портфолио само по себе си също представлява творчески

процес на създаване на цялостна визия, взаимно обвързана с тематиката на представените модели.

Глава III

Алтернативни направления в модата и графични техники

Бързите икономически темпове на развитие на индустрията в световен мащаб поражда множество екологични проблеми. Свръхпроизводството на всякакъв вид продукти ежегодно нанася катастрофални щети върху околната среда и предизвиква глобалното затопляне на планетата. Изхвърлянето на замърсяващи газове вследствие от производството, недостатъчното рециклиране на остатъчни продукти и употребата на вредни химикали водят до замърсяването на планетата. В стремежа си да запази и последните късчета чиста природа, човечеството започна да полага усилия за опазване на околната среда. Под мотото “Да спасим планетата” се обединяват различни световни организации, които се занимават с проблемите на околната среда. В търсене на нови методи за по-чисто производство, учените разработват нови технологии и търсят решения за излизане от екологичната криза.

Усилия в тази насока полагат и модните дизайнери, които не остават безучастни към проблемите на околната среда. Те се стремят да приложат в своите модели биологично чисти продукти и екологично чисти материали, като по този начин дават своя принос за опазване на околната среда. От своя страна редица водещи световни производители на модни продукти създават колекции, изработени от естествени материали, и полагат усилия за по-чистото им производство. Тези предпоставки водят до възникването на нови течения в модния дизайн, които предстои да бъдат разгледани в настоящата глава.

В зависимост от материалите и продуктите, които се използват за създаването на модните артикули, се оформят следните модни течения: био мода, еко мода и трешън мода.

3.1 Био мода

Възникването на био модата е интересен процес, който се развива в последните години и придобива все по-голяма популярност по света. По същество био модата е по-често срещана под наименованието “зелена мода” и се занимава със създаването на всякакви модни артикули от естествени природни материали.

3.2 Еко мода

Еко модата е широко разпространена по цял свят. В условията на назряващата екологична криза, еко модата набира все по-голяма популярност. Много дизайнери се ангажират и апелират за опазване на околната среда. Един от най-ярките представители на съвременната мода е дизайнерката Vivienne Westwood, която използва своята популярност, за да пропагандира идиата за опазване на природата. От модния подиум тя призовава британската общественост да опазва тропическите гори.

3.3 Recycled fashion

Съвременните дизайнери реагират на необходимостта да се опазва околната среда и търсят нови източници на вдъхновение в модата. Те прибегват до употребата на нестандартни материали, като ги използват при проектирането и изработката на своите модели. Голяма част от тези материали са рециклирани или отпадъчни от текстилните фабрики. Тази тенденция способства за възникването на едно ново течение в еко модата, а именно „Recycled fashion”.

3.4 Trashion

“Trashion” е може би едно от най – скоро създадените направления в модата. По мое мнение границата между траш модата и рециклираната мода е много тънка и двете модни течения взаимно се допълват. Характерно за това направление в модата е използването на употребявани или изхвърлени отпадъчни материали. Това ново модно течение се развива в последните 5 години и набира все повече

поддръжници. Доказват го многобройните дизайнери, които работят в тази област и разпространяват идеите на „trashion” по целият свят.

Изводи и обобщения към Трета глава

В настоящата трета глава на дисертациония труд са анализирани съвременните алтернативни форми в модата, като еко мода, био мода и трешгън. Разгледани са проблемите за прилагането на отпадъчни продукти на графичния дизайн при създаването на модни артикули. Описани са различни техники за работа с биологично чисти продукти и прилагането им в модната индустрия. Интерес представляват различните текстилни техники за обработка на тъканите, възникнали в древността, и приложението им в творчеството на съвременните модни дизайнери. Също така са изследвани възможностите да се използват рециклирани продукти за създаването на различни модни аксесоари и са представени реализирани проекти на водещи световни компании в тази насока. В подкрепа на изложената теза са представени модели на водещи модни марки и дизайнери, изработени от екологични материали.

Заклучение

В настоящото научно изследване са разгледани възможностите, които предлагат съвременните софтуерни продукти за реализирането на идейните проекти на дизайнерите, работещи в областта на модната индустрия. Разгледани са алтернативни графични техники и материали, които се използват за създаване на модни облекла и аксесоари. Специално внимание е отделено на съвременните технологии, които се влагат в производството на различни тъкани и платове. Изследвани са използването на екологични и биологично чисти материи и мастила за създаването на модно облекло. Проучени са възможностите за създаване на модни артикули от рециклирани материали и възпроизвеждането им с помощта на съвременните печатни устройства.

Подробно са изследвани различните компютърни програми, с които си служат съвременните модни дизайнери по време на своята творческа работа. Акцентът е поставен върху етапите на съставяне на модно портфолио и графичното му оформление. Разгледани са проектирането на графични печатни форми в областта на графичния дизайн за нуждите на модната индустрия. Описана е ролята на графичния дизайн в проектирането на различни рекламни материали, свързани с модната индустрия, създаването на рекламни каталози, брошури и други. Изследвани са всички аспекти на графичния дизайн и симбиозата му с модната индустрия. Основната теза е подкрепена с разнообразни примери от практиката на множество производители на модни облекла и артикули.

По отношение на съдържанието на дисертацията, набелязаните теми са разгледани в отделни раздели, в които подробно са изложени материалите, събрани по време на проучването по всяка тема. Използвани са различни източници, от които е почерпена актуална информация. Като част от проучвателния процес са посетени различни модни събития и дефилета в България и чужбина. Проведени са беседи с активно действащи модни дизайнери по проблемите, застъпени в дисертацията. Посетени са някои от водещите текстилни предприятия в България и са проведени разговори с техните ръководители. Изнесени са научни доклади на международни конференции и са проведени семинари по засегнатите в дисертацията въпроси.

Структурата на дисертацията е съобразена с изискванията към подобен тип проучвания. Всяка тема е развита в самостоятелна глава, в която са изложени събраните факти. Изложената информация е съпроводена с подбран снимков материал, който онагледява посочените примери.

Първата глава на дисертацията разглежда проблема за симбиозата между приложната графика и модния дизайн. Застъпена е темата за приложението на

различните рекламни материали в модната индустрия и ролята, която те изпълняват за популяризирането на моделите от колекциите. Също така е изследвано приложението на графичния дизайн в творчеството на модните дизайнери и по-конкретно приложението на графичния дизайн в съвременната модна скица. В подкрепа на тезата са разгледани авторски илюстрации на водещи модни дизайнери и техни реализирани проекти. Засегнат е въпросът за приложението на различните софтуерни продукти, разработени в помощ на модните дизайнери по време на тяхната работа. Разгледани са двуизмерни компютърни програми за проектиране на модно облекло и е представен специализиран софтуер, който използват водещите марки в бранша. Подробно са описани различните графични техники и материали, които се използват за отпечатване върху тъкани. Това включва и обстойното изследване на новостите в тази сфера и приложението, което дизайнерите им дават в своите модни колекции. В тази насока техниката се развива с бързи темпове и навлиза все по-широко в творчеството на съвременните модни дизайнери. Те изразяват идеите си чрез способите на съвременните печатни машини, без да бъдат ограничавани от размери, повърхности и материали.

Във втора глава от научното изследване са описани етапите на създаване на модно портфолио и графичното му изпълнение. Разгледано е приложението на графичния дизайн в графично проектиране на модно портфолио и ролята на неговите изразни средства за цялостното представяне на дизайнерите. Несъмнено това е една от възловите точки в работата на всеки моден дизайнер и е от изключително значение за поднасянето на неговите модели пред публиката. Проектирането на модно портфолио само по себе си също представлява творчески процес на създаване на цялостна визия, взаимно обвързана с тематиката на представените модели. Подробно са разгледани етапите на графично проектиране и реализацията в материал на модно портфолио. Представени са компютърните

програми, необходими за графично проектиране на портфолио, и са разгледани възможностите на специализирания компютърен софтуер. Посочени са рекламни агенции, които са реализирали съвместни проекти с модни дизайнери и успешно са допринесли за представянето на новите колекции.

Трета глава на дисертацията се занимава с проблемите за прилагането на екологично чисти и биологични материали в създаването на модни артикули. Разгледани са развитието на съвременните модни течения еко мода, био мода и трешън. Описани са различни техники за работа с биологично чисти продукти и тяхното приложение в модната индустрия. Интерес представляват различните текстилни техники за обработка на тъканите, възникнали в древността, и приложението им в творчеството на съвременните модни дизайнери. Също така са изследвани възможностите за използване на рециклирани продукти при създаването на модни дрехи и аксесоари. Представени са реализирани проекти на водещи световни компании в тази насока. В подкрепа на изложената информация са представени модели на водещи модни дизайнери, изработени от екологични материали. Резултатите от научното изследване са изнесени и коментирани на научни форуми, като са станали публично достояние на специалистите в областта.

Резултатите от това изследване са синтезирани и обобщени, и хвърлят нова светлина върху творческите процеси, протичащи в съвременния моден дизайн. Реализираните публикации по темата допринасят за едно по-задълбочено проучване на взаимовръзката между графичния дизайн и модната индустрия.

Справка за приносите

Като преподавател по компютърно проектиране към модул „Мода” в департамент „Дизайн и архитектура” в Нов български университет се стремя по време на моите лекции да адаптирам съответния софтуер към специалността на

студентите, на които преподавам. За целта съм разработила примери, които показват приложението на дадена компютърна програма в тяхната практика, и поставям задачи, близки до реалните условия в производството. След приключването на всеки курс задължително реализираме съвместно със студентите изложба с графични табла, които представят техните текущи разработки. По този начин студентите осмислят по-добре учебния материал и намират начин да го приложат в реализацията на своите идейни проекти.

Един от основните проблеми на преподаването на компютърни науки във висшите учебни заведения по дизайн е липсата на достатъчна специализирана литература, изготвена от български автори. Това е пречка в учебния процес и затруднява унифицирането на учебните програми. Книгите, които в момента се използват от преподавателите и студентите, са в различен превод, като за съжаление липсват учебни помагала, които да представят различните компютърни програми адаптирано към отделните специалности. Липсата на адаптирана специализирана литература е в ущърб на студентите и затруднява преподавателите при поднасяне на учебния материал. Спецификата на отделните дисциплини изисква ползването на помощна литература, която да е подготвена от специалисти - практики, доказали своите качества в съответната област. Изготвянето на подобен вид учебни помагала изисква задълбочен анализ и подробно описание на практическото приложение на компютърните програми, което е по силите на много тесен кръг от специалисти.

- Публикуването на този дисертационен труд ще допринесе за обогатяване на учебната литература и помощните материали, използвани в подготовката на студентите по моден дизайн, и ще спомогне издаването на нови учебни помагала в съответната област. Това ще повиши качеството на образованието на студентите по моден дизайн и ще допринесе за по-добрата им реализация на пазара на труда.

- В дисертационния труд за първи път в България се поставя и разглежда приложението на графичния дизайн в модната индустрия. Анализирани са различните аспекти на приложение в тяхната цялост и взаимовръзка. Разгледани са новите техники и материали в развитието на модната скица и използването на графичния дизайн в нейното графично проектиране.

- В дисертацията е направен опит да бъде доказана ролята на графичния дизайн за популяризирането на модната продукция. Представена е нова гледна точка за протичането и развитието на съвременните модни течения в областта на еко, био и трешън модата.

- По представената в дисертацията теза липсват достатъчно публикации на български език. Книгите, публикувани по темата, са остарели и не предлагат актуална информация и задълбочен анализ на процесите, които са повод за написването на дисертационния труд.

- Разгледаните тук проблеми представляват интерес за обучаващите се в тази област, но са интригуващи и за активно действащите графични и модни дизайнери.

- Авторката е съставила един първи по рода си подробен тематичен каталог (с не комерсиално предназначение), съдържащ 169 илюстрации на съвременни модни дизайнери и техни модни колекции, който би могъл да бъде използван в учебния процес и в непосредствената дизайнерска практика.

Научни публикации

- Публикация в академичното списание на университет „Проф. Д-р Асен Златаров” – Бургас, Факултет по обществени науки, Том VI (3) 2010
Тема на публикацията: „Педагогика и качество на образованието в НБУ”
от 259 стр. - 262 стр.

- Публикация в сборник с доклади на международната конференция „International Conference Fashion Vitality” – Монголия
Тема на публикацията „Graphic Design and Ecology – New Inspiration Sources in Fashion” От 111 стр. –113 стр.
- Публикация в сборник с доклади от международна студентска научна конференция „Европейски съюз 2020” –УНСС, София
Тема на публикацията: „Нови източници на ресурси в модната индустрия ” от 217 стр. – 220 стр.
- Публикация в академичното списание на университет „Проф. Д-р Асен Златаров” – Бургас, Факултет по обществени науки, Том VII (3) 2011
Тема на публикацията: „Приложение на графичния дизайн за нуждите на модната индустрия” – от 325 стр. – 328 стр.
- Публикация в Сборник с научни трудове, 49 (1,2) на Русенски университет
Тема на публикацията: „Екология и опазване на околната среда – нови източници на вдъхновение в модната индустрия” – от 103 стр. - 107 стр.
- Публикация в сборник с научни доклади от международна научна конференция „Взаимодействието теория – практика: ключови проблеми и решения” Том III, проведена в Бургаски Свободен Университет,
Тема на доклада: „Приложение на двуизмерните компютърни програми в модната индустрия”, стр. 274 – 278 стр.
- Публикация в сборник с научни доклади от международна конференция „2011 Korea - Russia International Conference – Grand Fashion”, проведена в Moscow State University of Design and Technology, Москва, Русия, дата: 28.06.2011 г.
Тема на доклада: „Using Graphic Design in Modern Fashion Illustration”, от стр. 189 – 192 стр.
- Публикация в сборник с научни доклади от Научна сесия за студенти и докторанти на Русенски Университет "Ангел Кънчев" – 2011 г, проведена на 31.05.2011 г.
Тема на доклада: "Приложение на графичният дизайн в текстилната индустрия", от стр. 143-147